

HELYI TANTERV 2020

Irodalom

5-8.évfolyam

Az alapfokú képzés második szakaszában, az 5–8. évfolyamon, a nevelésnek-oktatásnak többszörös feladata és célja van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Korosztályuknak megfelelően tudják értelmezni múltjukat, jelen környezetüket, önmagukat. A tanulókat fel kell készíteni arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- Elengedhetetlen, hogy ebben a képzési szakaszban a tanulók biztos szövegértésre tegyenek szert.
- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké. Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket.
- Cél a gondolkodásra tanítás – a tanulók kíváncsiságának és alkotókedvének megtartásával.
- A tantárgy tanításának kiemelt célja a tanulók műveltségi szintjének folyamatos növelése, melynek révén korosztályuknak, érettségüknek megfelelő ismeretekkel rendelkeznek, s ezeket az ismereteket rendszerben látják, értelmezni tudják azokat.
- Kreativitásuk olyan szintű fejlesztése, hogy az általuk tanult műfajokban, szövegtípusokban – a magyar nyelv és helyesírás szabályait tudatosan alkalmazva – képesek legyenek rövid szövegeket alkotni. Fejlődjék szókincsük, kifejezőképességük. Az egyéni képességeikhez mértén tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkossanak megfelelő tartalmú és szerkezetű, hagyományos és digitális fogalmazásokat. Fejlődjék digitális kompetenciájuk.
- Cél, hogy a diákok különböző kommunikációs helyzetekben, szóban és írásban is helyesen, szabatosan ki tudják fejezni önmagukat. Az anyanyelvi ismeretek mindenekelőtt a nyelvhasználat tudatosítását és fejlesztését szolgálják, ide értve a tudatos szövegértési stratégiák kialakítását és a kommunikációs helyzethez illő megnyilatkozást, a toleráns nyelvhasználatot.
- Ismerjék a tananyag által előírt memoriterek, azokat értőn elő tudják adni.
- Elérendő cél az önfejlesztés igényének kialakítása a tanulóknál. Az irodalmi művek sokfélesége biztosítja kíváncsiságuk felkeltését és megtartását, önmaguk megértésének lehetőségét.
- Kiemelt feladat a tanulók segítése a tanulás tanulásában.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető.

A magyar nyelv és irodalom tanítása nemcsak műveltségátadást, kompetenciafejlesztést jelent, hanem érzelmi nevelést is. A diákok személyes boldogulásának, együttműködési képességeinek, társadalmi beilleszkedésének, kulturált viselkedésének érzelmi fejlődésük az alapja.

A tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik elve. Bizonyos irodalmi témakörök feldolgozásához ajánljuk a művek filmes vagy színházi adaptációjának beépítését az órai munkába vagy a házi feladatba.

HELYI TANTERV 2020

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100%-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező.

Az órakeret megoszlása a következőképpen alakul:

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A tananyag felépítésében is kettős szervező elv érvényesül. A képzési szakasz első felében (5–6. osztály) **témák, motívumok** uralják a tananyagot. Ezek biztosítják az egyes tanulási szakaszok közötti átmenetet, az alapkompenciák és a gondolkodás fejlesztését.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is.

5. ÉVFOLYAM

IRODALOM

Az 5. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek megőrzik kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberré teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van.

Az 5. évfolyam tananyagai a következő nagy témák köré rendeződnek:

- Család, otthon, nemzet

HELYI TANTERV 2020

- Petőfi Sándor: János vitéz
- Szülőföld, táj
- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Választható meseregény: Szabó Magda: Tündér Lala
- Szeretet, hazaszeretet, szerelem

A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseire is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Család, otthon, nemzet	
Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék	Nemes Nagy Ágnes: Bors néni könyve - részletek
Petőfi Sándor: Egy estém otthon Füstbe ment terv Magyar vagyok	Móra: Csalóka Péter Petőfi Sándor: Arany Lacinak
Arany János: Családi kör	Ágh István: Virágosat álmodtam
Kányádi Sándor: Nagyanyó-kenyér	Kányádi Sándor: Befagyott a Nyárád
Fehérlófia	
Az égig érő fa (magyar népmese)	Tündérszép Ilona és Árgyélus
Arany János: Rege a csodaszarvasról	Attila földje (népmese)
Görög mítosz: Daidalosz és Ikarosz	
Bibliai történetek A világ teremtése Noé, Jézus születése, A betlehemi királyok	Az Édenkert története József Attila: Betlehemi királyok Jókai Mór: Melyiket a kilenc közül? Dávid és Góliát, további bibliai történetek
II. Petőfi Sándor: János vitéz	
III. Szülőföld, táj	
Petőfi Sándor: Szülőföldemen	Petőfi Sándor: Távolból
Petőfi Sándor: Az alföld	Ady Endre: Föl-földobott kő

HELYI TANTERV 2020

Petőfi Sándor: Úti levelek (részlet)	
Nagy László: Balatonparton	
Weöres Sándor: Tájkép	
IV. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	
V. Választható magyar meseregény	
Szabó Magda: Tündér Lala Móra Ferenc: Csilicsali Csalavári Csalavér Fekete István: A koppányi aga testamentuma Fekete István: Bogánecs (Egy kiválasztása kötelező)	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Petőfi Sándor: János vitéz
Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
Választható magyar ifjúsági vagy meseregény /a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Weöres Sándor: Ó, ha cinke volnék
Petőfi Sándor: János vitéz (részletek)
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: Családi kör (részlet)

Az 5. évfolyam normál/ reál csoportja:

Magyar irodalom: heti 3 óra

Éves óraszám: 108 óra

IRODALOM	Kerettanterv ben javasolt óraszám	Óraszám
Év eleji ismétlés Bevezetés, a könyvek varázsa		6 +2
Család, otthon, nemzet – kispikái alkotások (mese) és lírai alkotások	18	42
Petőfi Sándor: János vitéz	14	29
Szülőföld, táj – lírai és kispikái alkotások	8	9
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10	10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4	6
ÉV VÉGI ISMÉTLÉS ÉS FELMÉRÉS TÉMAHETEK		6
– Fenntarthatósági témahét		
– Adventi-hét - adventi hagyományok, szokások		

HELYI TANTERV 2020

– Eötvös-hét		
--------------	--	--

ÉV ELEJI ISMÉTLÉS, BEVEZETÉS: 6 ÓRA

TÉMAKÖR: A KÖNYVEK VARÁZSA

ÓRASZÁM: 2 ÓRA

- Őrizzék meg kíváncsiságukat, nyitottságukat, s váljanak olvasó emberekké
- Olyan olvasó emberekké, akik a képzési szakasz végére már a művek elsődleges jelentése mögé látnak, azaz többféle olvasási és értelmezési stratégiával rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni
- Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket

TÉMAKÖR: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz, rege) és lírai alkotások

ÓRASZÁM: 42 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyezethez kapcsolása

FOGALMAK

népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

TÉMAKÖR: Petőfi Sándor: János vitéz

ÓRASZÁM: 29 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése
- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

TÉMAKÖR: Szülőföld, táj

ÓRASZÁM: 9 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

HELYI TANTERV 2020

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
- A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal
- Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

FOGALMAK

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott magyar mese elemzése

ÓRASZÁM: 6 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

TÉMAKÖR: Év végi ismétlés és felmérés

ÓRASZÁM: 4 óra

- Év eleji és év végi ismétlés, rendszerezés

HELYI TANTERV 2020

Témahetek:

- Fenntarthatósági témahét
- Adventi-hét - adventi hagyományok, szokások
- Eötvös-hét

Az 5. évfolyam kéttannyelvű csoportja:

Irodalom: heti 2óra, azaz 68 óra+ 4 óra projektoktatás

IRODALOM	Óraszám
Év eleji ismétlés és felmérés	4
Család, otthon, nemzet – kisepikai alkotások (mese) és lírai alkotások	18
Petőfi Sándor: János vitéz	14 +10
Szülőföld, táj – lírai és kisepikai alkotások	8
Prózai nagyepika – ifjúsági regény 1. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk	10
Egy szabadon választott meseregény elemzése	4
ÉV VÉGI ISMÉTLÉS FELMÉRÉS	4
	72

TÉMAKÖR: Család, otthon, nemzet – kisepikai (mese, monda, mítosz, rege) és lírai alkotások

ÓRASZÁM: 18óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A családi és baráti kapcsolatok sokféleségének megismerése irodalmi szövegek által
- Különböző korokban keletkezett, különböző műfajú szövegek tematikus rokonságának, problémafelvetéseinek tanulmányozása
- A korábban megismert műfajokhoz (pl. mese, monda) kapcsolódó elemzési szempontok alkalmazása hasonló témájú szövegekben
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása

FOGALMAK

népmese, mese, mesealak, meseformálás, meseszám, kaland, motívum, monda, rege, mítosz, valamint a témakörhöz választott szövegek elemzéséhez kapcsolódó fogalmak: hagyomány, nemzeti hagyomány, nemzeti kultúra, hazaszeretet, eredetmonda, dal, életkép, idill, lírai én

TÉMAKÖR: Petőfi Sándor: János vitéz

ÓRASZÁM: 14 óra + 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- A mű szövegének közös órai feldolgozása
- A mű cselekményének megismerése, fő fordulópontjainak értelmezése

HELYI TANTERV 2020

- A költői szöveg részletének és más médiumbeli megjelenítésének (rajzfilm, színmű, illusztráció, stb.) összehasonlítása
- A szöveg néhány részletében a poétikai eszközök felismerése, szerepük értelmezése: verselés, szóképek, alakzatok
- Alapvető verstani és műfaji fogalmak megismerése, alkalmazása a mű bemutatásakor

FOGALMAK

verses epika, elbeszélő költemény; ütemhangsúlyos verselés, verssor; felező tizenkettes, páros rím; hasonlat, metafora, megszemélyesítés; párhuzam, ellentét

TÉMAKÖR: Szülőföld, táj

ÓRASZÁM: 8 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK:

- A tájhoz, környezethez fűződő érzéseket, gondolatokat kifejező szövegek megértése, összehasonlítása
- A táj- és környezetfestés eszközeiként szolgáló nyelvi formák megfigyelése lírai és prózai szövegekben
- A nyelv változó természetének megfigyelése különböző példák alapján
- A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése
- Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó földrajzi kérdések megbeszélése
- A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival
- Irodalmi atlasz vagy térkép használata
- A szövegek vizuális értését erősítő ábrák, illusztrációk készítése különböző technikákkal
- Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

FOGALMAK

hagyomány, napló, személyesség, tájleírás, téma, útleírás

TÉMAKÖR: Prózai nagyepika – Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk

ÓRASZÁM: 10 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekinthető megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése
- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

FOGALMAK

Az epikai mű szerkezete: előkészítés, cselekmény, fordulat, bonyodalom, tetőpont, megoldás, végkifejlet, helyszín, főszereplő, mellékszereplő

TÉMAKÖR: Egy szabadon választott magyar mese vagy ifjúsági regény elemzése

ÓRASZÁM: 4 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekinthető megértése, és egyes szövegrészek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény főbb fordulópontjainak felismerése
- Egyes szereplők jellemzése

HELYI TANTERV 2020

- Főbb helyszínek, térbeli viszonyok azonosítása
- A cselekmény és térszerkezet vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

TÉMAKÖR: Év végi ismétlés és felmérés

ÓRASZÁM: 4 óra

- **Témahetek:**
- **Fenntarthatósági témahét**
- **Adventi-hét - adventi hagyományok, szokások**
- **Eötvös-hét**
-

Továbbhaladás feltételei:

A tanuló legyen képes életkorának megfelelő tempóban olvasni a tankönyv prózai és verses - szövegeit.

- Az ismert szövegeket tudja értelmezni.
 - Tudjon felsorolni néhányat az év során tanult művek közül címmel és szerzővel együtt.
 - Adott műcímhez tudjon szerzőt (író, költőt) rendelni, a tanult írók, költők nevéhez egy-egy mű címét társítani:
- (Petőfi: János vitéz, Alföld, Egy estém otthon, Arany: Családi kör, Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk, stb).
- Vázlatosan tudja Petőfi életét.
 - Ismerje és tudja elmondani a János vitéz, Az égig érő fa, Fehérlófia, A Pál utcai fiúk tartalmát.
 - Ismerje az alábbi fogalmakat, tudja azok legfőbb sajátosságait: elbeszélő költemény, regény, mese.
 - Tudja felsorolni a szóképeket: hasonlat, megszemélyesítés, ismert szövegben tanári segítséggel ismerje fel őket.
 - Tudja elmondani az alábbi műveket önállóan (memoriterek):

Petőfi: János vitéz 1. fejezet (1-5 vsz.) Az alföld (1-2.) Arany: Családi kör (1.2.)

- Legyen képes 8-10 mondatban összefüggően leírni egy történetet: meseírás, elbeszélés.

HELYI TANTERV 2020

6. osztály

A 6. osztály irodalomoktatásának alapvető célja, hogy megőrizze és tovább szélesítse az alsó tagozaton megalapozott szépirodalmi érdeklődést és tudást. A tanulók olyan szövegekkel találkoznak, amelyek témáiknál fogva hozzájárulnak személyiségük kibontakozásához, fejlődéséhez, tudatosítják nemzetükhöz, kisebb közösségükhöz tartozásukat, továbbá, amelyek fenntartják kíváncsiságukat, játékoságukat s olvasó, gondolkodó, közösségük iránt elkötelezett emberekké teszik őket. Mindezekben a drámajátéknak mint anyagfeldolgozási módnak kitüntetett szerepe van. A témakörök tanításának célja a közvetlen személyes otthon fogalmán túl a tágabb értelemben vett kultúra mint otthon felfedeztetése. A tanulónak meg kell értenie és élnie a nemzeti, illetve a tágabb, saját kultúrkör ünnepeit (pl. egyéni és családi ünnepek, anyák napja, regionális ünnepek, karácsony).

Fontos ismernie e kulturális hagyománynak alapvető műveit. A szövegek ilyen irányú megközelítése segíti a tanulót annak felismerésében is, hogy az irodalmi művek nem csupán távoli történetek, hanem ezek a szövegek saját élete kérdéseihez is kapcsolódnak.

Továbbra is fontos cél, hogy kultúránkat, annak alapvető alkotásait, bennük példateremtő hőseit megismerje, olvasó, a szöveg több rétegét megértő diákká váljon. A képzési szakasz végén már elvárt néhány szakirodalmi kifejezés (műfaj, szókép, alakzat, verselés) biztonságos ismerete. A tanulónak – korosztályának megfelelő szinten – már értenie és értelmeznie kell ezeket a műveket. Véleményét írásban és szóban is meg kell tudnia fogalmazni. Az órákon feldolgozandó szövegek nemzeti kultúránk alapját képező művek, továbbá a kortárs gyermekirodalom alkotásai.

A képzésnek ebben a szakaszában az irodalomtudomány fogalmai csupán olyan mértékben játszanak szerepet, amennyire azok a szövegek megértéséhez, feldolgozásához szükségesek.

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

TÉMAKÖRÖK:

I. Hősök az irodalomban	
1. Hagyomány és irodalom	
Arany János: Mátyás anyja	Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata
Arany János: A walesi bárdok	
Hősök-mondák:	
Beckó vára vagy Csörsz árka Szent László legendája vagy Lehel kürtje	
A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül. Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható) Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák	
(A felsoroltak közül az egyik kötelező. Lehetőség van arra, hogy a tanárok a saját régiójuk mondáit válasszák.)	
2. Irodalom és mozgókép Fazekas Mihály: Lúdas Matyi	
II. Arany János: Toldi	
III. Szeretet, hazaszeretet, szerelem	
Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről (karácsonyi ünnepkör)	Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdál Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel
Kölcsey Ferenc: Himnusz	Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke
Vörösmarty Mihály: Szózat	
Petőfi Sándor: Honfidal	
	Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem	Kómíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt
Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...	
Radnóti Miklós: Bájoló	
IV. Próza nagyepika-Ifjúsági regény- Gárdonyi Géza: Egri csillagok	
V. Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	
Daniel Defoe: Robison Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg	

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Arany János: Toldi
Gárdonyi Géza: Egri csillagok
Választható világirodalmi ifjúsági regény (a táblázatban felsorolt művek közül a szaktanár jelöli ki)

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem
Arany János: Rege a csodaszarvasról (részlet)
Arany János: A walesi bárdok (részlet)
Arany János: Toldi (részletek)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (1-2. vsz.)
Vörösmarty Mihály: Szózat (1. és 2. vsz.+13.,14. vsz.)

IRODALOM (KTNV)

heti óraszám: 2

A témakörök áttekintő táblázata:

Témakör neve	Javasolt óraszám
Bevezetés, ismétlés	3
Hősök az irodalomban	18
Arany János: Toldi	18
Szeretet, hazaszeretet, szerelem	9
Próza nagyepika – ifjúsági regény 2. - Gárdonyi Géza: Egri csillagok	10
Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény	5
Ismétlés, rendszerezés, számonkérés	3
Témahetek	6
Összes óraszám:	72

Irodalom

Témakör: Hősök az irodalomban

Javasolt óraszám: 18 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban véleményt fogalmaz meg

A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása

A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése

A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése

Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése

Irodalmi atlasz vagy térkép használata

Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak

Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

HELYI TANTERV 2020

próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás

Témakör: Arany János: Toldi

Javasolt óraszám: 18 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

A mű szövegének közös órai feldolgozása

Az olvasás és megértés nyelvi nehézségeinek feltárása, szókincsbővítés és olvasási stratégiák fejlesztése

Az elbeszélő költemény műfaji jellemzőinek felismerése, értelmezése a mű vonatkozásában

Az alkotás néhány stíluselemének megfigyelése (pl. verselés, szóképek, alakzatok)

A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek (bűn, bosszú, megtisztulás, testvérvizsoly stb.) megtárgyalása

Az elbeszélői szerepek (narráció, költői kiszólások, rokonszenv) felismerése, értelmezése a jelentésteremtésben

Fogalmak

verses epika, elbeszélő költemény; s, előhang, epizód, késleltetés; allegória; fokozás, túlzás, megszólítás

Témakör: Szeretet, hazaszeretet, szerelem

Javasolt óraszám: 9 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Az olvasott szöveg szereplőinek érzelmeiről, gondolatairól, az élethelyzetekről vélemény megfogalmazása szóban és írásban

A szeretet, szerelem, hazaszeretet különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása

A téma megjelenítését különböző korokban és műfajokban szolgáló nyelvi formák elkülönítése lírai és prózai szövegekben

A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése

A szövegek összevetése a keletkezésükhöz, megértésükhöz, tartalmukhoz kapcsolódó valós helyszínek különböző korokból származó képi ábrázolásaival

Kisebb projekt munkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése

Fogalmak

líra, lírai alany, lírai én, téma, motívum; versforma, rímszerkezet, keresztrím, alliteráció; dal, népdal

Témakör: Prózai nagyepika – Gárdonyi Géza: Egri csillagok

Javasolt óraszám: 10 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

történelmi regény, elbeszélő, időszerkezet, több szálon futó cselekmény, jellemek

Témakör: Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény

Javasolt óraszám: 5 óra

Fejlesztési feladatok és ismeretek

Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése

A cselekményben megjelenő élethelyzetek, erkölcsi konfliktusok azonosítása, véleményalkotás

A cselekmény fordulópontjainak összekapcsolása a műfaj jellegzetességeivel

A főbb szereplők kapcsolatának értelmezése

Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

HELYI TANTERV 2020

A szereplők közötti kapcsolatok vizuális megjelenítése analóg vagy digitális médiumban

Szövegalkotás az egyes szereplők nézőpontjának megjelenítésével

Fogalmak

A korábban tanult poétikai fogalmak alkalmazása a választott regénynek megfelelően

Témahetek

Adventi-hét, Eötvös-hét, Fenntarthatósági témahét

Javasolt óraszám: 6 óra

IRODALOM NORMÁL TAGOZATON

Heti óraszám:3

Össz.: 108 óra

A tematikai egységek áttekintő beosztása

Témakör sorszáma	Témakör	Óraszám
1.	Hősök az irodalomban	10+2
2.	Arany János: Toldi	16
3.	Szeretet, hazaszeretet, szerelem	11+3
4.	Prózai nagyepika-ifjúsági regény 2. Gárdonyi Géza: Egri csillagok Rideg Sándor: Indul a bakterház	12+6
5.	Egy szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény - részletesebb elemzése filmnézéssel	5+5
6.	Választott irodalmi alkotás az ajánlottak közül	6
7.	Helyesejtés, artikuláció, hangsúlyozás, értő olvasás fejlesztése, gyakorlása. Kommunikációs készségek fejlesztése: kiselőadások, prezentációk bemutatása, projektmunkavéleményalkotás.	6
.	Év eleji, év végi ismétlések, játékos órák	5
	Szabadon felhasználható órakeret (az órakeret maximum 20%-a) az intézmény saját döntése alapján, felzárkóztatásra, elmélyítésre, tehetséggondozásra, illetve a tanár által választott alkotók, művek tanítására Témahetek: Fenntarthatósági témahét Eötvös-hét Adventi-hét (6), kirándulás, egészségügyi vizsgálat,(2) szövegértés(12), filmnézés(3),	6+15 Össz: 108 óra
Megjegyzés:	Az Indul a bakterház kivételével nem tettem be a plusz órákat a részletes tanmenetbe, mert azok szabadon tervezhetők a szaktanár tanmenete alapján.	

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

Részletesen:

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VI. Hősök az irodalomban	Órakeret 10 +2óra
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Az olvasott szöveg szereplőiről, a megjelenített élethelyzetekről szóban és írásban történő véleményalkotás</p> <p>A hősiesség különböző példáit kifejező szövegek megértése és összehasonlítása</p> <p>A különböző korokban és műfajokban megjelenő témák nyelvi formáinak elkülönítése</p> <p>A különböző korszakokban született szövegek nyelvi eltéréseinek összevetése</p> <p>Az irodalmi szövegek keletkezéséhez, megértéséhez, tartalmához kapcsolódó történelmi, földrajzi kérdések megbeszélése</p> <p>Irodalmi atlasz vagy térkép használata</p> <p>Kisebbségi projektmunkák, a szövegekhez kapcsolódó közös kutatási feladatok elvégzése</p> <p>Fogalmak</p> <p>próbatétel, ismétlődő motívum, időmértékes verselés, vándortéma; daktilus, spondeus, hexameter; epigramma, ballada, vígballada, népballada, műballada, balladai homály, kihagyás</p>	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
Hagyomány és irodalom		
<p>BALLADA</p> <p>Egy népballada értelmezése és előadása (pl. Kőmíves Kelemen).</p> <p>A műfaji sajátosságok megfigyelése, elemzése (szaggatottság, kihagyás, elhallgatás stb.).</p> <p>Arany János: A walesi bárdok – egy műballada értelmezése és</p>	<p>A tanuló megismeri a ballada műfaji jellemzőit, sajátos szerkesztés- és előadásmódját; tudja, hogy a népköltészeti alkotások többféle változatban létezhetnek; elő tud adni egy népballadát (memoriter);</p>	<p>Erkölcstan: bűn, erény, lelkiismeret.</p> <p>Ének-zene: népdal, népballada.</p>

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

<p>előadása. Egyszólamú, egyenes vonalú (lineáris) szerkezet. Műfaji sajátosságok (pl. kihagyásosság) és művészi megoldások (pl. ismétlés, fokozás, szórendcsere/inverzió, versforma, zeneiség). Magatartásformák; bűn és bűnhődés, lélektaniség. -A románcos ballada vagy vígballada – Arany: Mátyás anyja</p>	<p>értelmezi Arany János A walesi bárdok című balladáját (memoriter); műismereti minimuma: egy népballada és egy Arany- ballada.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Időmértékes verselési rendszer, versláb, jambus, jambikus verselés, spondeus, félrím, belső rím, alliteráció, szórendcsere.</p>	

Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Hősök, mondák: Magyar mondák, pl. őstörténeti mondák/eredetmondák, történeti mondák, helyi mondák, vármondák (pl. Beckó vára; vagy Csörsz árka, Szent László legendája vagy Lehel kürtje Ajánlott: Szimónidész: A thermopülei hősök sírfelirata A párok közül az egyik kötelező, a másik a választható művek közé kerül. Kittenberger Kálmán: Oroszlánvadászataimból (részlet) vagy Széchenyi Zsigmond: Csui (részlet) (Választható) Torna vára (Felvidék) vagy Tordai hasadék (Erdély) vagy A Lendvai vár (Muravidék) vagy délvidéki Mátyás-mondák (A felsoroltak közül az egyik kötelező.</p>	<p>A tanuló a már korábbról ismert művek olvasásával felidézi a műfaji sajátosságokat; felidéz népköltészeti műfajokat; megismer, rendszerez mondatípusokat; kreatív írásokat készít (pl. helyi monda, keletkezéstörténet);</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: forrástípusok, forráselemzés; történetek és magyarázatok a magyarság vándorlásáról és a honfoglalásról. Ének-zene: népdalok felidézése. Vizuális kultúra: honfoglalás kori művészet.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Monda, rege, eredetmonda, felező 8-as ritmus.</p>	

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	<p>2. Irodalom és mozgókép</p> <p>Fazekas Mihály: Lúdas Matyi</p> <p>Szerkezet (a négy levonás kapcsolódása; ismétlés és fokozás); a konfliktusok jellege; népiesség és időmértékes forma</p> <p>képes Fazekas Mihály Lúdas Matyi című művének elemző bemutatására, esetleg egyik levonásának dialogikus megjelenítésére;</p> <p>képes vélemény szóbeli és írásbeli megfogalmazására az olvasott szövegek szereplőinek tetteiről, érzelmeiről, gondolatairól, a megjelenített emberi helyzetekről, folyamatos fejlesztési célként</p>
--------------------------------------	---

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VII. Arany János: Toldi		Órakeret 16. óra
Előzetes tudás	Elbeszélő költemény, felező 12-es forma; Petőfi Sándor: János vitéz.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Magatartásformák (indulat, hirtelen harag) elutasítása, erkölcsi értékek (szeretet, helyállás) vállalása. A szövegközeli olvasás, a szövegértelmező, műértelmező képesség fejlesztése (tér- és időviszonyok, cselekmény, a szereplők kapcsolatai; magatartások értelmezése; lélekábrázolás). A szókincs, az esztétikai és erkölcsi érzék, az ítéloképesség fejlesztése.		
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok	
A Toldi cselekménye, szerkezete. Toldi Miklós helyzete, tettei, magatartása (értelmezés, jellemzés); kapcsolatai, konfliktusai (elemzés). Arany lélekábrázolása (családi kapcsolatok; bűn és megtisztulás). A megjelenítés eszközei (az egységenkénti feldolgozás során a poétikai eszközök elemzése: képek, pl. hasonlat, megszemélyesítés, metafora; alakzatok, pl. ellentét, párhuzam, túlzás, felsorolás, részletezés, szótóismétlés). Verselési elemzések, ritmizálási gyakorlatok.	A tanuló felismeri az elbeszélő költemény műfaját; elemzi a tér- és időviszonyokat; ismeri a cselekményt; jellemzi a szereplőket és minősíti kapcsolataikat a Toldi részletes feldolgozása során; alkalmazza a kapcsolódó elméleti fogalmakat (pl. verses epika; elbeszélő költemény); felismeri a poétikai eszközöket (szóképek, alakzatok), a versritmust; képes önálló szövegalkotási feladatok megoldására (különböző közlésformák; nézőpontváltás stb.); képes saját véleményének megfogalmazására; tud memoriterekkel előadni (szövegrészletek a műből).	Erkölcstan: bűn és erény, lelkiismeret, megtisztulás. Ének-zene: ritmizálási gyakorlatok.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Előhang, mottó, exozicció, kaland, allegória, epizód, késleltetés, körülírás, felező 12-es, sormetszet.		

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	VIII. Szeretet, hazaszeretet, szerelem		Órakeret 11 óra+3
Előzetes tudás	Lírai alkotások jellemzői; költői nyelv, képek, alakzatok, zeneiség		

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Annak belátása, hogy az irodalmi művek olvasása gazdagítja érzelmi életünket. A befogadási képességek növelése különböző kifejezőmódú szövegek olvasásával, feldolgozásával. Jellemző motívumok, témák azonosítása. Képesség az epikai és lírai műnem megkülönböztetésére (az ábrázolás irányultsága alapján). Hazaszeretet érzése. Az erkölcsi és a történeti érzék fejlesztése, hazafias nevelés.</p>	
Ismeretek	Követelmények	Kapcsolódási pontok
<p>Bibliai történetek Mária és József története Jézus tanítása a gyermekekről</p> <p>Ajánlott: Ady Endre: Karácsony Dsida Jenő: Itt van a szép karácsony Juhász Gyula: Karácsony felé Fekete István: Róráté Kányádi Sándor: Hattyúdál Reményik Sándor: A karácsonyfa énekel (karácsonyi ünnepekör Témák, motívumok lírai alkotásokban (pl. természet, évszakok, napszakok, szerelem). A lírai műnem sokszínűsége: változatos szerkezeti megoldások, képiség, zeneiség, hangnemek – eltérő alkotói magatartások.</p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz Vörösmarty Mihály: Szózat Petőfi Sándor: Honfidal</p> <p>Ajánlott: Lázár Ervin: Az élet titka (Eredeti üzenet) Radnóti Miklós: Nem tudhatom Szendrey Júlia: Magyar gyermek éneke Irodalom és mozgókép Hollós László–Dala István: Szerelmes földrajz/ vagy Rockenbauer Pál: Másfélmillió lépés Magyarországon (részlet, lehetőleg a saját régióról) A választott művekhez kapcsolódó fogalmi ismeretek.</p>	<p>A tanuló megkülönbözteti az epikai és lírai műnemet (az ábrázolás irányultsága alapján); felismeri a lírai műnemnek a líra alanyára vonatkoztatottságát (bármely líratípusban, pl. gondolat- vagy hangulatlíra); bővíti ismereteit a kifejezőmódokról; felismer jellemző témákat, motívumokat (pl. természet, évszakok, napszakok); felismeri a művészi stíluseszközöket és elemzi azok hatását.</p>	<p>Ének-zene: megzenésített versek.</p>

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

<p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Radnóti Miklós: Bájoló Ajánlott: Kőmíves Kelemen Szerelem a népdalokban: Tavaszi szél vizet áraszt A csitári hegyek alatt</p>		
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Líra, lírai alany, téma, motívum, versforma, rímszerkezet.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>IX. Gárdonyi Géza: Egri csillagok – házi olvasmány Rideg Sándor: Indul a bakterház</p>	<p>Órakeret 10+6 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Korábban olvasott regények, ifjúsági regények. Epikus művek jellemzői: szerkezet, idő, helyszín, cselekmény, fordulat, szereplő; magatartásformák értékelése; vélemény megosztása.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Alapvető erkölcsi értékekkel való azonosulás (szerelem, hazaszeretet, hűség, helytállás), az emberi magatartások megítélése és értékelése. A házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeinek felidézése, alkalmazása. Felkészítés a mű sok szempontú befogadására, értelmezésére; az olvasottak önálló dokumentálására (pl. motívumok azonosítása, jegyzetelés, vázlat). Kreativitás fejlesztése szövegalkotási gyakorlatokkal.</p>	
<p>Ismeretek</p>	<p>Követelmények</p>	<p>Kapcsolódási pontok</p>

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

<p>Gárdonyi Géza: Egri csillagok – sok szempontú megközelítés. Tér- és időviszonyok (cselekményidő/külső, történelmi idő), cselekmény, szerkezet; a szereplők csoportjai, kapcsolataik; konfliktusok. Elbeszélői nézőpont, jellemábrázolás, ábrázolásmód. Bornemissza Gergely életútja.</p> <p>A mű fontos témái (történelem, hősiesség, barátság, szerelem, árulás stb.) és motívumai (pl. hold, csillag, gyűrű).</p> <p>Rideg Sándor: Indul a bakterház -műfaj, történet, szereplők, tájszavak, falusi élet, humor, filmnézés</p>	<p>A tanuló alkalmazza a házi olvasmányok korábban megismert megközelítési lehetőségeit; előzetesen felkészül a mű sok szempontú értelmezésére (feladatok; adatkeresés, jegyzetelés, vázlatkészítés stb.); képes szövegalkotási feladatok megoldására (szóban/ írásban), pl. leírás, jellemzés, elbeszélés nézőpontváltással, levél, kreatív írás; képes szövegrészlet megtanulására, esetleg jelenet, dialógus előadására, dramatikus játékra.</p>	<p>Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: adott történetekben a valós és fiktív elemek megkülönböztetése.</p> <p>Informatika: egynyelvű szótárak (pl. jelképszótár, szimbólumszótár) használata.</p> <p>Természetismeret: a regényhez kapcsolódó topológia.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Történelmi regény, ifjúsági regény, kalandregény; téma, motívum.</p>	

<p>Tematikai egység/ Fejlesztési cél</p>	<p>Szabadon választott világirodalmi ifjúsági regény</p>	<p>Órakeret 5+5óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Korábbi olvasmányélmények.</p>	

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A főhőssel előforduló emberi alaphelyzetek, irodalmi témák, formák felismerése, a tematika sok szempontú megközelítése (pl. jellemformálás, archetipikus helyzetek).		
Ismeretek	Követelmények		Kapcsolódási pontok
Daniel Defoe: Robinson Crusoe vagy Antoine de Saint-Exupéry: A kis herceg Irodalmi művekhez kapcsolódó szövegalkotási feladatok készítése, különféle műfajokban (elbeszélés, leírás, jellemzés, levél). Érvelő szövegek. Kreatív írások.	A tanuló megismer az irodalmi művek segítségével néhány példát a hősiess, bátor, nyitott, találékony magatartásra; ifjúsági regények bemutatása (szemelvények vagy egyéni beszámolók, ajánlások); az érdeklődés felkeltésének céljából is (a mű hatása); gyakorlás: jegyzetelés, vázlatkészítés		Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek; Természetismeret; Matematika; Vizuális kultúra: narratív szövegek, leírások, érvelő szövegek alkotása. Informatika: a digitális írásbeliség kapcsolattartó műfajainak ismerete.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	fejlődésregény, robinzonád, ifjúsági regény		

Szabadon tervezhető órakeret: 6 óra+ 15 óra

Témakör	Téma	Óraszám
Fenntarthatósági témahét	Szelektív hulladékgyűjtés/ Projektmunka/tablókészítés a témában	2 óra
Adventi-hét	Adventi hagyományok, szokások	2 óra
Eötvös-hét	Kulturális programok	2 óra
Egészségügyi vizsgálat		1 óra
Tanulmányi kirándulás		1 óra
Szövegértés	Kompetencia	12 óra
Filmnézés	A tananyag szerint	3 óra

A továbbhaladás feltételei:

Különböző témájú és műfajú szövegek értő olvasása, értelmes felolvasása. Egyszerűbb olvasmánytartalmak összefüggő ismertetése az időrend, az ok-okozati összefüggések bemutatásával. Rövid tárgyyszerű beszámoló a feldolgozott művekről: szerző, cím, téma, műfaj.

Az epikai művekről néhány fontos adat megnevezése: a helyzet, a helyszín, a szereplők, a főhős életútjának állomásai, a cselekmény menete. Lírai művek formanyelvének (verselés, képiség) felismerése. Elbeszélés, leírás, jellemzés, beszámoló készítése megbeszél

HELYI TANTERV 2020

olvasmányok vagy személyes élmény alapján. A személyes élmény néhány mondatos megfogalmazása az olvasott irodalmi művek szereplőinek jellemével, a műben megjelenített élethelyzetekkel, érzelmekkel kapcsolatban.

Optimum:

Meg tudja fogalmazni, mi a különbség a mese és a monda között. El tudja különíteni a ritmikus szöveget a prózától. Képes egyszerűbb összehasonlítást megfogalmazni János vitéz és Toldi Miklós alakjáról. Képes az általa jól ismert történetek szereplőit jellemezni. Össze tudja foglalni néhány hosszabb mű cselekményét, meg tudja különböztetni, melyik közülük a regény és melyik az elbeszélő költemény.

Értelmesen és pontosan, tisztán, tagoltan, megfelelő ritmusban tud felolvasni szövegeket.

Képes művek, műrészletek szöveghű felidezésére.

Az olvasott és megtárgyalt irodalmi művek nyomán képes azonosítani az erkölcsi értékeket.

Eszközök, segédletek:

tankönyv, munkafüzet

az iskola könyvtárában található könyvek, lexikonok, szótárak, kézikönyvek

Internet

HELYI TANTERV 2020

7-8. évfolyam

A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában az egyszerű és összetett mondatok, az állandósult szókapcsolatok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett a tanulók elhelyezik a magyar nyelvet a világ nyelvei között, tájékozódnak a magyar nyelv történetének főbb állomásairól, közben többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával találkoznak.

A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv és irodalom tanításának is lehetősége és feladata.

A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik

HELYI TANTERV 2020

a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is. A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- Korok és portrék,
- Magyar vagy világirodalmi regény,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében,
- Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében,
- A 20. századi történelem az irodalomunkban,
- Szórakoztató irodalom.

A 8. osztályosokat a tanterv a középiskolai felkészülésben és a pályaválasztásban az eddig tanultak rendszerező ismétlésével segíti.

Az órakeret minimum 80%-át a törzsanyagra kell fordítani. Az órakeret 20%-át a szaktanár választása alapján a tananyagok mélyebb, sokszínűbb tanítására, ismétlésre, gyakorlásra vagy a tanórán kívüli tudásszerzésre (múzeumlátogatás, színházi előadás megtekintése, előadó meghívása), kompetenciafejlesztésre, projektmunkák megalkotására lehet felhasználni. A választást segítő javaslatok a részletesen szabályozott kötelező törzsanyag mellett találhatóak.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy kötelező törzsanyagában csak lezárt, biztosan értékelhető életművek szerepelnek. Ezen felül, a választható órakeret terhére a tanár szabadon beilleszthet kortárs alkotókat, műveket a tananyagba.

Ha a szaktanár úgy ítéli meg, hogy az órakeret 100 %-át a törzsanyag tanítására kell fordítania, lemondhat a választás lehetőségéről.

A Nat alapján álló törzsanyag és az azt kiegészítő tartalmak, választható, ajánlott témák, művek

I. A törzsanyag

A témakörökben megadott művek a Nat-ban megfogalmazott tanulási eredmények elérését biztosítják.

II. A törzsanyaghoz kapcsolódó, kiegészítő tartalmak

Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

HELYI TANTERV 2020

A törzsanyagon felüli ajánlott témák, művek elősegítik a pedagógus választását a helyi sajátosságoknak, az osztály érdeklődésének megfelelően.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

Cél, hogy a tanulók megismerjék a magyar és a világirodalom nagy korszakait, művelődéstörténeti szakaszait, az irodalmat a történelmi-társadalmi folyamatok részeként is lássák, és ismereteiket össze tudják kötni más tantárgyak tananyagaival. Ebben a képzési szakaszban válik feladattá az irodalmi műfajok megismerése és a műfaji sajátosságok, elbeszélésmódok felismerése. Ekkor ismerkednek meg az alapvető verstani és stilisztikai jellegzetességekkel is a tanulók.

A 7–8. ÉVFOLYAM TANANYAG-TARTALMA:

Irodalom	
TÖRZSANYAG (óraszám 80%-a)	AJÁNLOTT MŰVEK
I. Korok és portrék	
A) Középkor	
István király intelmei Imre herceghez (részletek)	Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Árpád, Szent László)
B) Reneszánsz, humanizmus, reformáció	
Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)	Mátyás királyá koronázása; Mesék Mátyás királyról: A kolozsvári bíró
Janus Pannonius: Pannonia dicsérete	Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról
	Bornemisza Péter: Siralmas énnékem Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról való ének (részletek)
Balassi Bálint: Egy katonaének	Balassi Bálint: Borivóknak való
Balassi Bálint: Hogy Juliára találja, így köszöne néki	Balassi Bálint: Adj már csendességet

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

Irodalom és színház vagy film kapcsolata A reneszánsz dráma Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy később tárgyalva: Molière: A képzelt beteg	
C) Irodalmunk a 17-18. században	
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek: I./1-21.versszak)	Rákóczi-nóta, Buga Jakab éneke, Zöld erdő harmatát
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)	Lévay József: Mikes Jókai Mór: A magyar nemzet története regényes rajzokban (részletek: Rákóczy menekülése a börtönből)
D-E) Klasszicizmus és romantika	
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez	Petőfi Sándor: Csokonai
Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz	Áprily Lajos: Séta Debrecenben Csokonai Vitéz Mihály: Szegény Zsuzsi a táborozáskor
Kölcsey Ferenc: Huszt	Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.)
Kölcsey Ferenc: Emléklapra	Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége
Kölcsey Ferenc: Himnusz	(történetek Széchenyi Istvánról: Az Akadémia alapítása; A hídvám)
Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)	Lengyel Dénes: Kossuth Lajos öröksége
Vörösmarty Mihály: Szózat	(történetek Kossuth Lajosról: A sorsfordító kabát)
Vörösmarty Mihály: Ábránd	Kossuth-nóta
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem	Jókai Mór: A magyar nemzet története
Petőfi Sándor: Nemzeti dal	regényes rajzokban (Kossuth Lajos – részlet)
Petőfi Sándor: Szeptember végén	Vörösmarty Mihály: Petike
Arany János: A fülemile	Petőfi Sándor: Egy gondolat bánt engemet
Arany János: A tölgyek alatt vagy Epilógus	Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert... Petőfi és Arany levelezése – részletek
Jókai: A huszti beteglátogatók	Arany János: V. László Arany János: Szondi két apródja
Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa	Irodalom és film kapcsolata Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány	Mikszáth Kálmán: A Balóthy-domínium
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák	Mikszáth Kálmán: A beszélő köntös
II. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény	
Jules Verne: Kétévi vakáció vagy Tonke Dragt: Levél a királynak vagy Mándy Iván: Az enyedi diák vagy Csukás István: Vakáció a halott utcában	
III. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	

HELYI TANTERV 2020

A) Líra a 20. század első felének magyar irodalmában

Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...	Ady Endre: Ember az embertelenségben
Ady Endre: Őrizem a szemed	Ady Endre: Krisztus-kereszt az erdőn
Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba	Babits Mihály: A második ének (részlet)
Babits Mihály: Ádáz kutyám	Kosztolányi Dezső: Akarsz-e játszani?
Kosztolányi Dezső: Mostan színes tintákról álmodom	Kosztolányi Dezső: Ének a fiatalokról
Juhász Gyula: Milyen volt...	Juhász Gyula: Anna örök
	Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú
	Tóth Árpád: Láng
	Dsida Jenő: Kalendárium szonettekben (részlet)
Dsida Jenő: Hálaadás	Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak
József Attila: Rejtelmek	József Attila: Szeretném, ha vadalmafa lennék
József Attila: Kertész leszek	József Attila: Istenem
József Attila: Születésnapomra	Áprily Lajos: A rím
Reményik Sándor: Templom és iskola	Radnóti Miklós: Hetedik ecloga
Áprily Lajos: Március	
Radnóti Miklós: Nem tudhatom	

B) Epika a 20. század első felének magyar irodalmában

Kós Károly: Az országépítő (részlet)	Karinthy Frigyes: Tanár úr kérem (részletek)
Karinthy Frigyes: Röhög az egész osztály	Móricz Zsigmond: Hét krajcár
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy Légy jó mindhalálig	Móricz Zsigmond: A fillentő
Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)	
Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)	
Nyirő József: Uz Bence (részlet)	

C) „Vérző Magyarország” – Trianon a magyar irodalomban

Reményik Sándor: Mi a magyar?	Babits Mihály: Hazám
	Babits Mihály: Áldás a magyarra
	Juhász Gyula: Trianon
	Juhász Gyula: Testamentum
	Karinthy Frigyes: Levél (részlet)
	Márai Sándor: Napló (részlet)

IV. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében

A) Líra a 20. század második felének magyar irodalmában

Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)	Nagy László: Az én szívem
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet	Nemes Nagy Ágnes: Félelem
Weöres Sándor: A társ	Csoóri Sándor: Szomorúság
Kányádi Sándor: Két nyárfa	
Kányádi Sándor: Öreg iskola ünnepére	
Wass Albert: Üzenet haza (részlet)	

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

B) Epika a 20. század második felének magyar irodalmában	
Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)	Mándy Iván: Tájak, az én tájaim (részlet)
Tamási Áron: Bölcse és bagoly (részlet)	Illyés Gyula: Hősökről beszélek (részlet)
Örkény István: Egyperces novellák (részletek)	
C) Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában	
Irodalom és színház vagy mozgókép Egy szabadon választott drámai alkotás	
V. A 20. századi történelem az irodalomban (világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	
Irodalom és mozgókép Szabó Magda: Abigél	
Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)	Pilinszky János: Harbach, 1944 Anna Frank naplója
Choli Daróczi József: Dal	Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk
Irodalom és mozgókép George Orwell: Állatfarm	
Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról (részlet)	Márai Sándor: Mennyből az angyal Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán
VI. Szórakoztató irodalom	
Irodalom és mozgókép Agatha Christie egy Poirot-novellája	Agatha Christie: Tíz kicsi néger

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
Móricz Zsigmond: Pillangó vagy a Légy jó mindhalálig
William Shakespeare: Szentivánéji álom vagy Romeo és Júlia vagy Molière: A képzelte beteg
Szabó Magda: Abigél

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem
Petőfi Sándor: Szeptember végén

HELYI TANTERV 2020

Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)

A témakörök áttekintő táblázata

7. évfolyam

Heti két óra: azaz összesen 68 óra+4 óra projektoktatás

(Normál és kéttannyelvű)

IRODALOM	72 óra
- BEVEZETÉS, ISMÉTLÉS, MÉRÉSEK	2
- A KÖZÉPKOR IRODALMA	5
- RENEZÁNSZ IRODALMA	12
- BAROKK IRODALMUNK A 17-18.században	6
- A KLASSZICIZMUS és a ROMANTIKA IRODALMA	32
- REGÉNYEK BŰVÖLETÉBEN	5
- PROJEKTOKTATÁS	4
Szabadon tervezhető órakeret Fenntarthatósági témahét, ADVENTI-hét, EÖTVÖS-hét	6

IRODALOM 7. ÉVFOLYAM

- **TÉMAKÖR: II. Középkor irodalma**

HELYI TANTERV 2020

- **JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 5 óra**
- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**
- **Irodalmi szövegek olvasása, értelmezése**
- **Az európai kultúra kialakulásának megismerése**
- **FOGALOM**
- **középkor, román stílus, gótika, egyházi kultúra, lovagi kultúra, lovagi erények, trubadúrok, intelleum (parainesis), kódex, iniciálé, miniatúr**
- **TÉMAKÖR: III. Reneszánsz, humanizmus, reformáció**
- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK és ISMERETEK**
- **A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése**
- **A reneszánsz világkép értelmezés**
- **A reformáció és az anyanyelvi kultúra összefüggésének felismerése**
- **A reneszánsz irodalom alkotóinak, műfajainak, jellegzetes motívumainak megismerése**
- **A reneszánsz drámaváltozatok elkülönítése**
- **Egy adott mű különböző művészeti ágakban és médiumokban megjelenő adaptációjának összehasonlítása**
- **FOGALMAK**
- **reneszánsz, humanizmus, reformáció, könyvnyomtatás, vitézi élet, életkép, dal, epigramma, dráma, vígjáték (komédia)**

- **TÉMAKÖR: IV. Barokk irodalmunk a 17–18. században**
- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK és ISMERETEK**
- **A korszakban keletkezett irodalmi szövegek olvasása, értelmezése**

HELYI TANTERV 2020

- **A nemzeti hagyományunk szempontjából szimbolikus irodalmi szövegeink megismerése**
- **A barokk jellegzetes műfajainak és stílusjegyeinek megismerése**
- **A hazaszeretet megjelenése a korszak művészetében**
- **FOGALMAK**
- **Kuruc kor, toborzódal, bujdosóének, siratóének, levél, emlékirat**
- **TÉMAKÖR: V. A klasszicizmus és a romantika irodalma**
- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 37 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**
- **A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése**
- **A felvilágosodás és a romantika korának művelődéstörténeti és irodalmi programjának megismerése**
- **Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása**
- **Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése**
- **Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers)**
- **Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli**
- **Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, himnusz, epigramma, óda)**
- **Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora**
- **A novella és a regény műfaji sajátosságai felismerése**
- **Novellákat és regények különböző szempontok szerinti (téma, műfaj, nyelvi kifejezőeszközök) értelmezése**
- **A kisepikai és a nagyepikai alkotások különbségeinek felismerése (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz, stb.)**
- **FOGALMAK:**
- **romantika; közösségi emlékezet, önazonosság; szállóige, szónoklat, humor, óda, elégia, dal, himnusz, epigramma, kisepika, anekdota, novella, elbeszélés**
- **TÉMAKÖR: VI. REGÉNYEK BŰVÖLETÉBEN**
- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 5 óra**

HELYI TANTERV 2020

- **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**
- **Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészek részletes megfigyelése**
- **A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás**
- **A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)**
- **Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)**
- **FOGALMAK**
- **történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás**
-

Irodalom 7. évfolyam továbblépés feltételei

- Részvétel a közéleti kommunikáció iskolai helyzeteinek különféle formáiban felszólalás, hozzászólás formájában.
- Saját vélemény megfogalmazása (az érvelés alapvető szabályait követve) a mindennapi élet egyszerűbb, a korosztály által is átlátható problémáiról, olvasmányokról.
- Udvarias együttműködés felnőtt és kortárs beszédpartnerekkel.
- A megértést biztosító hangos és néma olvasás.
- Rendezett, egyéni íráskép.
- Különféle műfajú és rendeltetésű (szépirodalmi, ismeretterjesztő, értekező) szövegek szerkezetének és jelentésének bemutatása.
- Epikus olvasmányok szerkezeti elemeinek elkülönítése, a fő- és mellékszereplők jellemzése.
- A szépirodalmi művekben megjelenő helyzetek és jellemek, érzelmek és gondolatok egyszerűbb összefüggéseinek bemutatása szóban és írásban.

A lírai formanyelv (ritmus, rím, hangzás, képiség) stíluseszközeinek felismerése.

- Vázlat készítése szóbeli megnyilatkozáshoz, cselekményvázlat írása.
- Az egyszerű mondat részeinek, szintagmáinak megnevezése, elemzése.

HELYI TANTERV 2020

- A mondatfajták biztos megkülönböztetése.
- A tanult nyelvhelyességi és helyesírási szabályok megfelelő alkalmazása: a tanulmányok során előforduló tulajdonnevek, a belőlük képzett mellékevek helyesírásának, az egybe- és külön írás elveinek ismerete és megfelelő alkalmazása.
- A magyar helyesírási szótár önálló használata.
- Memoriter megadott vers- és prózarészletek alapján.
- A tanuló legyen képes életkorának megfelelő tempóban olvasni a tankönyv prózai és verses - szövegeit.
- Az ismert szövegeket tudja értelmezni.
- Tudjon felsorolni néhányat az év során tanult művek közül címmel és szerzővel együtt.
- Adott műcímhez tudjon szerzőt (író, költőt) rendelni, a tanult írók, költők nevéhez egy-egy mű címét társítani: (Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Csokonai Vitéz Mihály, Balassi Bálint, Janus Pannonius) - Ismerje és tudja vázlatosan elmondani Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály életét.
- Ismerje és tudja elmondani A néhai bárány, Szent Péter esernyője tartalmát röviden, A nagyenyedi két fűzfa tartalmát szintén röviden
- Ismerje az alábbi fogalmakat, tudja azok legfőbb sajátosságait: elbeszélő költemény, regény (történelmi regény), mese/monda, jellem, epizód, elégia, novella, epigramma, dal, himnusz
- Tudja felsorolni a szóképeket: metafora, hasonlat, megszemélyesítés, ismert szövegben tanári segítséggel ismerje fel őket.
- Tudja elmondani az alábbi műveket önállóan (memoriterek): Kölcsey Ferenc: Himnusz (részlet) Vörösmarty Mihály: Szózat (részlet) Petőfi Sándor: Nemzeti dal (részlet)
- Olvasás, írott szöveg megértése
- A tanuló olvassa önállóan a rövidebb szépirodalmi és nem szépirodalmi szövegeket hangos olvasással.
- Emelje ki ezekből a leglényegesebb gondolatokat.
- Tudjon véleményt formálni a történetről, szereplőinek jellemzéséről, emberi helyzetekről.
- Legyen képes egy 10-12 mondatból álló összefüggő írásbeli szöveget alkotni (elbeszélés leírással, tanári segítséggel)

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

HELYI TANTERV 2020
A témakörök áttekintő táblázata

8. évfolyam

Heti két óra: azaz összesen 68 óra+4 óra projektoktatás

(Normál és kéttannyelvű)

I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében	27
A) <i>Líra a 20. század első felének magyar irodalmában</i>	14
B) <i>Epika a 20. század első felének magyar irodalmában</i>	11
C) <i>„Vérző Magyarország” - Trianon</i>	2
II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében	18
A) <i>Líra a 20. század második felének magyar irodalmában</i>	12
B) <i>Epika a 20. század második felének magyar irodalmában</i>	4
C) <i>Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában</i>	2
III. A 20. századi történelem az irodalomban (II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)	6
IV. Szórakoztató irodalom	4
V. Egy szabad választott dráma a világirodalomból. Shakespeare: Romeo és Júlia	4
VI. Projektóra	4

HELYI TANTERV 2020

<i>VII. Év végi ismétlés</i>	3
<i>VII. Szabadon tervezhető órakeret</i> <i>Fenntarthatósági témahét, ADVENTI-hét,</i> <i>EÖTVÖS-hét</i>	6

- **TÉMAKÖR: I. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század első felében**

- **JAVASOLT ÓRASZÁM ÖSSZESEN: 27 óra**
- *Líra a 20. század első felének magyar irodalmában*
- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 13 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**
- **A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése**
- **A 20. század első felében megjelenő művelődéstörténeti és irodalmi programok bemutatása**
- **Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása**
- **Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése**
- **Alapvető lírapoétikai szakterminusok alkalmazása**
- **Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése**
- **Szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora, metonímia, szinesztézia, szimbólum**

- **FOGALMAK**
- **metonímia, szimbólum; anafora**
- *Epika a 20. század első felének magyar irodalmában*

- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**
- **A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése**

HELYI TANTERV 2020

- A 20. század elejének epikai sokszínűsége, pl.: történelmi regény, idill, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; paródia; lírai novella, realista novella
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- A novella és az elbeszélés műfaji sajátosságainak felismertetése
- Kisepikai és nagyepikai alkotások különbségei (cselekmény, szereplők, helyszínek, tematikus fókusz)
- FOGALMAK
- kisepika, novella, elbeszélés, iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor, paródia; lírai novella, realista novella, aforizma

- *„Vérző Magyarország”- Trianon*
- JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra
- FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése
- A történelmi tragédia megjelenése irodalmi alkotásokban
- Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése
- FOGALMAK
- békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, Kárpát-medencei magyarság, nacionalizmus, patriotizmus

- TÉMAKÖR: II. Kárpát-medencei irodalmunk a 20. század második felében
- JAVASOLT ÖSSZÓRASZÁM: 18 óra

- *Líra a 20. század második felének magyar irodalmában*

- JAVASOLT ÓRASZÁM: 12 óra
- FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK
- A lírai nyelvhasználat sajátosságainak átisméltése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése
- Néhány lírai műfaj jellemzőinek megismerése (lírai önéletrajz, népies dal)

HELYI TANTERV 2020

- Szóképek, alakzatok felismerése
- FOGALMAK
- lírai önéletrajz, népies dal

- *Epika a 20. század második felének magyar irodalmában*

- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**
- A történetmesélés egyszerűbb formáinak átisméltése
- A 20. század második felének epikai sokszínűsége, pl.: lírai szociográfia, egypercesek
- Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése
- Az egyperces novella műfaji sajátosságainak felismertetése
- Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában
- A groteszk megjelenése a korszak irodalmában
- FOGALMAK
- egyperces, groteszk, humor

- *Dráma a 20. század második felének magyar irodalmában*

- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 2 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**
- A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata
- A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása
- A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével
- A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése
- A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése
- Drámarészletekből drámaegész kibontása
- Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben

HELYI TANTERV 2020

- **FOGALMAK**
- **dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus**

- **TÉMAKÖR: III. A 20. századi történelem az irodalomban**
- *(II. világháború, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)*

- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 6 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**
- **A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban**
- **Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között.**
- **Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelőségének tudatosítása**
- **Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatjainak megfigyelése**

- **FOGALMAK**
- **jellemfejlődés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom**
- **TÉMAKÖR: IV. Szórakoztató irodalom**
- **JAVASOLT ÓRASZÁM: 4 óra**
- **FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK**
- **Az eddigi irodalmi ismeretek felelevenítése és alkalmazása a választott mű értelmezésében**
- **FOGALMAK**
- **szórakoztató irodalom, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény**

- **TÉMAKÖR V. Egy szabadon választott dráma a világirodalomból.**
- **Shakespeare: Romeo és Júlia**
- **Javasolt óraszám: 4 óra**

**Hajdúböszörményi Eötvös József Magyar-Angol Két tanítási Nyelvű Általános Iskola
és Alapfokú Művészeti Iskola**

HELYI TANTERV 2020

- *Projektóra*
- *Javasolt óraszám: 4 óra*
- *Év végi ismétlés*
- *Javasolt óraszám: 3 óra*
- *Szabadon felhasználható óra: 7 óra*

HELYI TANTERV 2020

Irodalom 8. évfolyam továbbhaladás feltételei

- A tanuló legyen képes életkorának megfelelő tempóban olvasni a tankönyv prózai és verses - szövegeit.
- Az ismert szövegeket tudja értelmezni.
- Tudjon felsorolni néhányat az év során tanult művek közül címmel és szerzővel együtt.
- Adott műcímhez tudjon szerzőt (író, költőt) rendelni, a tanult írók, költők nevéhez egy-egy mű címét társítani: Ady Endre, Babits Mihály, József Attila, Kosztolányi Dezső, Juhász Gyula, Móricz Zsigmond, Szabó Magda, William Shakespeare
- Ismerje és tudja vázlatosan elmondani Ady Endre, József Attila, Radnóti Miklós életét.
- Ismerje és tudja elmondani az Abigél, Pillangó vagy a Légy jó mindhalálig tartalmát.
- Ismerje az alábbi fogalmakat, tudja azok legfőbb sajátosságait: regény, jellem, epizód, elégia, novella, jellemfejlődés, groteszk, humor, abszurd.
- Tudja felsorolni a szóképeket: metafora, hasonlat, megszemélyesítés, ismert szövegben tanári segítséggel ismerje fel őket.
- Tudja elmondani az alábbi műveket önállóan (memoriterek):
- Ady Endre: A föl-föl dobott kő, Őrizem a szemed/Lédával a bálban
- József Attila: Mama, Születésnapomra,
- Radnóti Miklós: Nem, tudhatom (részletek)
- Ismerje Tamási Áron: Ábel a rengetegben című regényét
- Tudjon felsorolni XX. századi határon túli költőt, író
- Ismerje Szabó Magda munkásságát (Az Abigél című regény tartalmát)